

BRAȘOV

REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

Ca și cel din Constanța, teatrul din Brașov ocupă în peisajul artistic al țării un loc aparte. El își desfășoară activitatea într-un oraș care concentrează, fie iarna, fie vara, numărul cel mai mare de vizitatori străini. El e nevoit deci, practic, să satisfacă la un nivel cât mai corespunzător un conglomerat vast de preferințe, de gusturi, de exigențe.

Cum s-au gândit brașovenii să răspundă la ceea ce — obișnuit — se numește „gustul publicului” și să împlinească totodată sarcinile artistico-ideologice ce-i revin?

Considerată ca o stagiune „de studiu și experiență”, „de sondaj”, actuala stagiune brașoveană prevede reprezentarea unui mare număr de lucrări românești clasice și contemporane. După *Sinziana și Pepelea* de Vasile Alecsandri și *Să nu-ți faci prăvălie cu scară* de Eugen Barbu, urmează să fie montate *Soarele de andezit* (*Decebal*) de Emil Poenaru și Mihai Raicu, *Noaptea furtunoasă* de I. L. Caragiale, apoi evocarea istorică a lui Dan Tărchilă — *Io, Mircea Voievod, Făt Frumos* de Horia Furtună și *Ziariștii* de Al. Mirodan. Acestor titluri din repertoriul românesc li se alătură din patrimoniul universal *Strigoii* de Ibsen și *Prețioasele ridicole* de Molière.

Formula repertoriului brașovean cuprinde în acolada sa o miniaturală imagine din istoria societății și teatrului românesc — de la tipurile de legendă din feria lui Alecsandri, la nemuritoarele tipuri caragialeene; de la patetica demonstrație a luptei lui Mircea Voievod pentru apărarea independenței naționale, la încercarea de a promova în viziunea a doi autori locali un episod din îndepărtata și frământată epocă a formării poporului nostru; de la agonia lumii negustorilor din mahalaua bucureșteană în preajma Eliberării, surprinsă de Eugen Barbu, la avântul erou din primii ani ai construcției noastre socialiste — *Cerchez*. Această formulă este în principiu ei util gândită pentru atragerea și formarea spectatorilor. La o privire mai atentă, în practic, îi lipsește, parcă, totuși ceva. Nu se creează oare, cu două drame istorice și cu două fecerii (într-o singură stagiune) impresia de monotonie, de sărăcie tematică? O studiere mai profundă și mai animată de inițiativă a fondului nostru național de piese, atât clasice cât și actuale — și mai ales al celui dintre cele două războaie (prea puțin explorat de specialiști) —, putea, cert, înlesni repertoriului brașovean, chiar în temeiul principiului pe care se vrea așezat, calitatea varietății și a problematicei mai complexe ce-i lipsesc.

Să nu operăm însă cu prejudecăți. Se prea poate ca, realizat în registrul unei înalte ținute artistice, jucat cu dăruire și sinceritate, acest repertoriu, așa cum este el alcătuit, să aibă totuși darul de a lega o punte cu publicul divers al teatrului. Forța de atracție a acestui program, în fond, experimental, este condiționată așadar de valoarea spectacolelor. Cu acest gând, vom încerca, pe baza a trei reprezentații urmărite, recent, la Brașov (o reluare din stagiunea trecută — *Oul* de Félicien Marceau — și două premiere ale actualei stagiuni: *Să nu-ți faci prăvălie cu*

Maria Rotaru (Silvia), Victorina Oniceanu (Domnica) și Nunuța Hodoș (Elena Domnișor) în „Să nu-ți faci prăvălie cu scară” de Eugen Barbu

scară și Sinziana și Pepelea) să intuim premisele menite să certifice buna desfășurarea a stagiunii.

În regia atentă a lui Ernest Ban, *Să nu-ți faci prăvălie cu scară* ar fi fost un spectacol pe deplin meritoriu, dacă și decorul (Cristina Urdea), în esență just conceput, ar fi valorificat cu clemente de expresie mai sugestive și mai caracteristice, climatul social din piesă. Direcția de scenă a urmărit cu rigoare conflictul, semnificația lui; decupajul precis și cu relief al momentelor-cheie, a captat interesul spectatorilor în jurul apăsătoarei drame din familia Domnișorilor, devorată de ură și de interese meschine. Merită apreciere și sobrietatea, controlul sever al jocului, care au dat deplină veridicitate luptei surde a acestui clan familial, brutalității, grosolaniei și cinismului ce-l profilează.

În această ordine de idei, spectacolul se bucură de câteva compoziții actoricești demne de interes, pentru vigoarea și nuanțele cu care au fost rotunjite. Alături de Nunuța Hodoș, care, cu o mai veche experiență, a redat cu multă autenticitate chipul bătrânei Domnișor, câțiva tineri actori și-au demonstrat, la rindu-le, destoinicia profesională. Cu totul remarcabil ni s-a părut Nicolae C. Nicolae; actorul a înfățișat morbiditatea și descompunerea fizică a lui Dumitru, cu forță stăpinită, cumbindu-și mijloacele interpretative, ferind personajul de accente naturaliste, de aluneșări în caricatural sau melodramatic. Concentrat și cu siguranță scenică a fost și Ion Jugureanu în Dumitru Domnișor, deși l-am fi dorit, cu vigoarea care-i este proprie, să se fi manifestat mai deplin în definirea psihologiei complexe a personajului — a rapacității și a instinctelor sale primare, dezlănțuite. La rindul ei, Maria Rotaru a desenat cu sensibilitate, sinceritate și discreție destinul Silviei, structura sufletească aparte a acestui vâstar al Domnișorilor, ce reușește, sub influența lui Boloacan (întruchipat cu simplitate caldă de Dan Dobre), să se desprindă de mediul morbid al familiei sale. Exceptându-l pe tânărul Ștefan Dedu-Farca (acesta n-a avut decît parțial, în rolul lui Alexandru, greutatea și ponderea cerute), ceilalți actori au fost distribuiți la locul lor, și au dat un randament corespunzător; de la Mada Florian (Aurica) la Victorina Oniceanu (Domnica), la Lucy Chevalier (nu destul de ferm instalată încă în Lina, dar punctînd din cînd în cînd, cu umor, atitudinea critică a personajului față de ciudatele evenimente din familia stăpînilor).

Feeria lui Alecsandri a atins pînă acum un număr destul de însemnat de spectacole pentru un teatru regional (noi am asistat la a 40-a reprezentație). Jucată dimineața pentru bucuria copiilor, iar seara pentru desfătarea adulților, *Sinziana și Pepelea* se distinge prin scenografia și costumele deosebit de frumoase, pline de strălucire, ale Mariei Dumitrescu (remarcată ca un subtil creator, încă acum cîțiva ani, pentru scenografia spectacolului *Pericle*). Siluete, într-o singură dimensiune, pomi cu imense coroane, pătrate sau ovale (avînd drept frunze ornamentații de covoare și țesături populare), palate, toate confecționate cu fantezie și eleganță, dintr-o ingenioasă impletitură de nulele și paie colorate, au creat un cadru modern, fermecător, de feerie.

Scenă din „Sinziana și Pepelea” de Vasile Alecsandri

Din păcate, spectacolul, în direcția de scenă a lui Nicolae Albani, nu e la înălțimea realizării scenografice. Interpretarea s-a arătat inegală, reprezentarea în genere prezintă oscilații de o amplitudine destul de mare și o incongruență stilistică supărătoare. Dacă totuși partea poetică a basmului a dobândit transparență și a izbutit astfel să iasă în relief, aceasta s-a datorat cuplului de interpreți ai eroilor titulari, Virginia Marcu și Dan Săndulescu. Ei au salvat cu inteligență și umor sensurile lirice ale partiturii; au afirmat cu gingășie și cu farmec ingenuu puterea de neclintit a dragostei. Dar trimiterile satirice sau poantele de ironie ale autorului la adresa vieții politice, a miniștrilor, a conducătorului statului, pe care se sprijină și care direcționează această operă a lui Alecsandri, n-au avut acoperirea necesară. Personajele-cheie, menite să poarte cu ele într-o îmbinare spumoasă de fantastic și real aceste trimiteri, ca și celelalte personaje de extracție suculent folclorică — Papură Împărat (Alexe Soloviev), Pirlea-Vodă (Boris Gavlițchi), Tindală (Mihailă Brașoveanu), Păcală (Flavius Constantinescu), Zmeul (Ștefan Alexandrescu), Zorilă Andrei Armancu), Crivăț (Voinea Delast) etc. — au fost slujite de interpretări exterioare, aproximative, uneori chiar diletante. Spectacolul a fost în acest chip, cum s-ar zice, tras în jos, văduvit de finețe și strălucire. Cîteva apariții sporadice, cu mici scilipiri de fantezie (Lăcustă-Vodă — Mircea Andreescu, Baba Rada — Geta Grapă, Zina Codrului — Eugenia Lipan Petre), n-au izbutit să alunge impresia de incertitudine stilistică a montării, să estompeze dezacordul izbitor între bun și slab existent în spectacol.

Mai întreg, mai omogen ni s-a arătat spectacolul *Oul*; aici s-a izbutit o expresivă interferență a tuturor compartimentelor: regie, scenografie, interpretare. Mimind destul de superficial formula teatrului absurd, îmbrăcînd o atitudine de frondă la adresa închistării și impenetrabilității societății capitaliste contemporane, într-o haină specifică teatrului boulevardier, cu cîteva observații inteligente, susținute cu vervă, ironie, sarcasm, piesa lui Félicien Marceau a dobîndit în interpretarea colectivului brașovean o ținută și semnificații peste ceea ce părea să ofere textul la lectură. Regizorul Mihai Raicu a șters — îndreptățit — cu buretele ceea ce trimitea la obscenitate, a transmis atitudinea critică a autorului cu fluiditate și finețe, echilibrînd cu justete planurile de comunicare (cel prezent, real al monologului, și cel imaginar, al evocării). Însușindu-și în mod creator observațiile critice făcute la vizionare și în presă, regizorul a curățit spectacolul de tot ce era de prisos, oferind astfel spectatorului o imagine limpede și adesea subtilă și elocventă a sordidului din viața burgheză.

Acțiunea piesei, fărîmitată în secvențe „cinematografice”, a putut fi strînsă și urmărită cu ușurință și datorită cadrului scenografic inspirat, stilizat cu discernămint, de Olga Mutiu. O platformă rotundă centrală (pentru desfășurarea monologului), cîteva platforme-cărucior dreptunghiulare, aduse din dreapta și din stînga sce-

Mircea Andreescu (Magis), Zoe Maria-Albani (Hortense), Virginia Marcu (Charlotte) și Diana Fall (Lucie) în „Oul” de Félicien Marceau

nei, cu puține — dar sugestive — elemente de mobilier, au construit ambianța plastică, modernă, elegantă, a spectacolului. Reprezentația se bazează pe talentul și frumoasa zestre profesională a tinărului actor Mircea Andreescu. Interpretul reușește în rolul de mare întindere al lui Magis o creație de performanță. Mircea Andreescu a urmărit spontan, cu vervă și luciditate, cu tăioasă ironie, cu amărăciune sarcastică, cariera sinuoasă a unei canalii care pornește neverosimil de la candidul adolescent, pentru a ajunge la rafinatul și cinicul criminal care, prin minciună și șantaj, prin compromisiuri, reușește să pătrundă — în sfârșit — în tagma profitorilor societății, a „oamenilor proaspeți și bine dispuși”. Replicile date „eroului”, cu un real simț al nuanțelor tragicomice, s-au datorat actorilor: Ruxandra Țintu (Rose), Zoe Maria-Albani (Hortense), Ion Neleanu (Raffard), Alexe Soloviev (Procurorul).

***

Permanența la Brașov a doi regizori cu experiență — Mihai Raicu și Ernest Ban, alături de prezența talentatei Olga Muțiu și a Mariei Dumitrescu sînt, împreună cu o seamă de elemente actoricești de preț, factori care pot nu numai permite, dar și garanta o bună dezvoltare activității teatrului. Sîntem convinși că fiecare din acești factori, deopotrivă cu conducătorul instituției, Nicolae Albani, pot da mai mult pe toate planurile, al unificării și consolidării omogene a colectivului; al eliminării, de la spectacol la spectacol, a asperităților. Sînt vrednice de semnalat, în general, la Brașov, fuga de exhibiționism, căutarea unor soluții directe și eficace pentru a ajunge la expresivitate. De aici însă și pînă la asigurarea unei unități stilistice, pînă la înălțarea facilității și rutinei, a deprinderilor învechite, încă practicate, e un drum.

Observînd la cele trei reprezentații o afluență scăzută de public (sala numai pe jumătate, sau pe trei sferturi plină), ne gîndim că teatrul din Brașov are datorită de a stabili, prin mijloace propagandistice și organizatorice eficiente, o mai strînsă legătură cu spectatorii, de a folosi în această problemă experiența pozitivă a altor teatre: contracte, deplasări cu scurte programe sau fragmente din spectacole, în uzine și în fabrici, o reclamă mai vie în jurul teatrului, un afișaj mai atrăgător etc.

De asemenea, asigurarea unei bune ritmicități a premierelor, a eliminării „timpilor morți”, printr-o judicioasă planificare a producției artistice, ar ajuta, credem, teatrului să atingă nivelul unei instituții reprezentative, cum este destinat a fi.

Valeria Ducea

